

126 ГОДИНИ КОНСЕРВНА ПРОМИШЛЕНОСТ В БЪЛГАРИЯ ТРЕТИ АПРИЛ – ДЕН НА КОНСЕРВНАТА ПРОМИШЛЕНОСТ

История на бранша

За основоположник на консервната промишленост в България се счита предприемачът Пантелей Генов, който започва изграждането на първата консервна фабрика в град Варна. Решението на Общинският съвет във Варна да отстъпи право на ползване на общинско място за построяване на фабриката е от 03.04.1899г. и тази дата с решение на Управителния съвет на Съюза на преработвателите на плодове и зеленчуци в България е приета за празник на консервната промишленост.

Смелият предприемач изучил занаята „производство на консервирани храни“ в развитите тогава индустриални страни Франция и Белгия. Натрупаните знания в Европа той пренесъл в родината си и се опитал да ги материализира във Варна, където открил първото предприятие за консерви. Опитът не се увенчал с успех, продукцията е посрещната с недоверие от консервативния по онова време потребител. Трудности имал и с осигуряването на суровините, но решителният млад предприемач не се отказал. Преместил дейността си в Пловдив, където осигуряването на плодове и зеленчуци било далеч по-лесно.

Успехът обаче, въпреки това дошъл много трудно, защото пазарът продължил да бъде скептичен към това ново производство. Неслучайно фабриката на Пантелей Генов си остава почти единственото по-сериозно консервно предприятие до войните в началото на ХХ век.

След Първата световна война продукцията се налага и на европейския пазар – бамя за Франция, аспержи за лондонския ресторант „Риц“, доматиено пюре за Швеция - произведено от първата в България вакуумна инсталация.

В своята 48-годишна дейност фабриката е получила Почетен диплом от Министерството на индустрията през 1905г., златни медали от международните изложения в Лиеж-1905г. и Лондон /1907г./, от Горнооряховския панаир /1925г./, от Промислената изложба във Варна-/1933г./, от Международния мострен панаир – Пловдив през 1934г.

Удостоена е за придворен доставчик през 1926г.

След 1914 г. в България започва изграждането и на други фабрики за консерви „Братя Кирякови“ /1914г./, фабрика „Черно море“ /1926г./, фабрика „Боляри“ /1937г./, фабрика „Македонка“, и други.

В средата на 30-те години на миналия век се издава Наредба и Закон за насърчаване на градинарството, а през 1935г. Министерството на народното стопанство дава указания за откриване във всички градинарски райони на малки консервни работилници, като сочи за пример създадените в селата Скуtare и Кричим. Така, ако до 1915г. в страната е имало само една консервна фабрика, през 1939г. броят на предприятията става 100 и в тях се произвеждат 10 000 тона консерви.

Браншът в по-новата ни история

След края на Втората световна война България разполага с изобилие от суровини, окрупнено производство и сигурни външни пазари в рамките на СИВ. Построени са голям брой консервни фабрики и през 80-те години на миналия век страната ни произвежда годишно около 700 000 тона консерви, като голяма част

от тях са за износ в бившите социалистически страни. Огромна заслуга за бурното развитие на консервната промишленост през този период има Висш институт хранително - вкусова промишленост сега Университетът по хранителни технологии в град Пловдив, който създава добре подготвени специалисти във всички сфери на хранителната промишленост.

Браншът след 1989 година

След разпадането на Източния блок, обаче идват трудни години за цялата икономика на България. Грешките на прехода не подминават и консервната промишленост. В резултат на грешно проведената приватизация в средата на 90-те години доведоха до краха на редица предприятия. В историята остават „Ягода“-гр. Ямбол, „Варна плод“, „Кюстендилски плод“, русенският комбинат „Дунавия“, старозагорският „Петко Енев“, силистренският „Нектар“, свищовският завод „Република“, фабрика „Витамина“ в гр. Стамболийски, фабрика „Марица“, в Пазарджик, предприятията във Видин и Разград. На практика отрасълът почти се срива, както впрочем и цялата социалистическа индустрия на страната.

Най-новата история на бранша

Успешно приватизираните консервни фабрики продължиха своята дейност и заедно с новосъздадените предприятия започнаха да пишат най-новата история на бранша.

Инерцията от успешната търговия на консерви със страните от Източния блок и особено с Русия продължи до 1998 г. и това даде възможност новосъздадените предприятия да стъпят на краката си и да натрупат потенциал. За съжаление това бе и годината, която се оказа фаталната за консервната ни промишленост, защото търговията ни с Русия тотално рухна и българските предприятия бяха поставени в ситуация да преустроят своите производства към продукти за капризния Европейски пазар, Америка, Азия и Арабските страни.

Голяма помощ за тази промяна оказаха предприемаческите фондове на ЕС, както и фондовете след приемането ни в Съюза, с които бяха построени нови производствени мощности с модерно технологично оборудване. Благодарение на съвременните научни разработки в сектора и добре подготвените технолози, браншът постигна едно ново, по-високо ниво, както по отношението на разнообразието на асортименти, така и на тяхното качество и безопасност.

За съжаление заради загубените пазари, липсата на суровини и работна ръка консервното производство в момента е спаднало до 150 000 тона годишно, което е 5-6 пъти по-малко от годините в неговия апогей.

През последните две години се наблюдава лек ръст на обемите на произведената продукция, което дава нотки за оптимизъм.

България е аграрна страна с прекрасен климат и условия за производство и преработка на плодове и зеленчуци с уникални вкусови качества. Като добавим и 126 години традиция в преработката на плодове и зеленчуци ни дава увереността да кажем:

Този бранш със сигурност има добро бъдеще!

**Съюз на преработвателите
на плодове и зеленчуци**

